

Fladdermöss i hus

Fladdermöss är ett av de äldsta djurslagen i världen. I Sverige finns 19 arter som alla lever på insekter. Fladdermöss utgör 25 procent av Sveriges däggdjursarter och är en ekologiskt viktig djurgrupp.



Mustaschfladdermus (*Myotis mystacinus*). Foto: Andreas Zahn.

Fladdermössen behöver håligheter att vila i på dagarna, övervintra i och för att föda sina ungar. Helst söker sig djuren till naturliga håligheter, till exempel i träd. De naturliga håligheterna har dock minskat kraftigt i antal och därför söker sig fladdermössen till bostadshus och andra byggnader. Det är framför allt mängden insekter som styr fladdermössens val av bostad. Djuren söker sig till det hus som ligger bäst till, oavsett om det är gammalt eller nytt. Att det ibland är gott om fladdermöss även i tät villabyggnad beror på att gatubelysningen drar till sig mycket insekter. Fritidshus utnyttjas ofta som övervintringsplatser på grund av att de står tomma och ouppvärmade vintertid.

Fladdermusrabies

Bland fladdermöss i Europa finns en form av rabies som mycket sällan smittar människor och andra djur. Även i Sverige har man upptäckt antikroppar mot så kallad fladdermusrabies, vilket tyder på att smittan finns även här. Det vaccin som man idag använder på människor och djur som smittats av klassisk rabies ger även skydd mot fladdermusrabies. De fladdermusarter som finns i Sverige attackerar inte människor även om de har rabies men de kan bita om man håller fast dem. Man ska alltid använda handskar när man tar i fladdermöss. Inventerare bör vara vaccinerade mot rabies.

Vad säger lagen?

Fladdermöss är skyddade enligt artskyddsförordningen. De är också skyddade av den europeiska konventionen *Eurobats* som utökar skyddet till fladdermössens boplatser och viktigaste jaktrevir.

Detta innebär att det är förbjudet att fånga, döda eller flytta fladdermöss. Du får heller inte förstöra deras boplatser.

Det finns dock inga skäl att döda eller fånga fladdermöss i hus, eftersom man inte kan lösa ett sanitärt problem på det sättet. Dels för att det är väldigt svårt att hitta djuren och dels för att det nästan alltid kommer nya djur istället för de dödade djuren, vilket gör att problemen finns kvar.

Vill du veta mer?
– kontakta länsstyrelsen.

Kontaktuppgifter

Länsstyrelsen Kalmar län
Regeringsgatan 1
391 86 KALMAR

Telefon 010 - 223 80 00
www.lansstyrelsen.se/kalmar



Länsstyrelsen
Kalmar län



Större brunfladdermus (*Nyctalus noctula*). Foto: Marko König.

Problem som kan uppstå

Fladdermöss kan ibland bo mellan inner- och yttertak och mellan inner- och ytterväggar. Fladdermöss kan inte gnaga och de bygger inga bon. De utnyttjar helt enkelt bara de hålrum som redan finns.

Fladdermöss i bostadsrum

Ibland får man in fladdermöss i bostadsrum. Det händer särskilt i slutet av juli och början av augusti när ungarna håller på att lära sig flyga. Bästa sättet att få ut en fladdermus är att öppna fönstren på vid gavel och eventuellt släcka ljuset. Det brukar då inte dröja länge förrän den hittar ut själv. Hittar du en fladdermus som ligger på golvet och inte kan flyga ut själv bör du försöka hjälpa den. Ta på dig en handske och ta djuret varsamt runt kroppen. Bär ut den och häng den upp-och-ned på en trädstam eller på en vägg. Tänk på att placera djuret på en skuggig plats. Fladdermössen är ofta i behov av vatten, ge därför gärna en liggande fladdermus lite vatten på en tesked eller liknande innan du släpper ut den igen.

Spillning och dålig lukt

Det är oftast spillningen från fladdermössen som orsakar bekymmer men i regel går det att åtgärda problemen.



Sydpipistrell (*Pipistrellus pipistrellus*). Foto: Marko König.



Vattenfladdermus (*Myotis daubentonii*). Foto: Marko König.

Fladdermusspillningen liknar musspillning, men skiljer sig från denna genom att ytan glänsar och den är lätt att smula sönder. Spillningen består endast av skelettdelar från insekter och torkar därför mycket snabbt. I ett normalt ventilerat hus luktar fladdermössens spillning ingenting. Börjar det att lukta kan du därför utgå från att det finns brister i husets ventilation.

Handlar det om smuts på fönster och fasad kan du sätta upp ett enkelt ”innertak” (av till exempel masonit), som förhindrar spillningen att falla ned. Det kan vara svårare att åtgärda problem med illaluktande spillning som ligger på platser som är svåra att komma åt, till exempel i utrymmet mellan ytter- och innervägg. I sådana fall måste du göra hål i väggen så att du kan få ut spillningen. Dessutom måste du förbättra ventilationen i väggen.

Ljud

Fladdermössen är i regel tysta djur och många vet inte om att de har fladdermöss i sitt hus. Det är därför sällan man behöver irritera sig på att de för oväsen, men ibland händer det. Det sker främst när fladdermössen bildat en yngelkoloni i en vägg nära bostadsrummen. De hörbara ljuden består mest av kontaktläten mellan honorna och deras ungar. När ungarna är vuxna nog att kunna flyga upphör oftast ljuden.



Mustaschfladdermus (*Myotis mystacinus*). Foto: Andreas Zahn.

Problem med ljud från fladdermöss är svåra att lösa. Tyvärr kan du inte åtgärda problemet förrän ungarna är flygfärdiga. Du kan försöka minska ljudnivån genom att isolera med ljudisolerande material. För att hindra fladdermössen från att komma tillbaka nästa år, måste du se till att de inte kan komma in i mellanväggen igen. För att göra detta krävs dispens från länsstyrelsen.

Vad gör jag om jag upplever problem?

Du ska i första hand inrikta dig på att åtgärda det eventuella besväret, till exempel lukt- eller ljudproblemet. Att få bort fladdermössen är nämligen en mycket svårare uppgift, oftast omöjlig, om du har ett gammalt hus. Enda sättet att bli av med fladdermössen är att stänga dem ute, vilket innebär att du måste täppa till alla hål som är större än cirka 10 millimeter i hela huset.

Ventilationshål täcker du bäst med ett finmaskigt insektsnät. Vill du genomföra en sådan åtgärd bör du först kontakta en expert. För att vidta några som helst åtgärder för att försöka utestänga fladdermöss från ett hus, måste du dessutom först få dispens från länsstyrelsen.

För att få eventuell dispens måste du veta vilken art du söker dispens för. Du får endast sätta in eventuella åtgärder under

tiden 15 augusti - 15 september. När fladdermössen har ungar och under övervintringsperioden får du inte genomföra några åtgärder på grund av att fladdermössen då blir inestängda och svälter ihjäl. Det leder till att döda fladdermöss blir kvar i huset vilket ger enorma problem med lukt.

Om du har sökt och fått dispens för att stänga ute fladdermöss måste du börja med att ta reda på var fladdermössen flyger ut och hur många som finns i huset. Upprepa räkningen under några kvällar med bra väder (uppehåll och varmt). Anser du att du genom räkningarna fått en tillförlitlig uppfattning om antalet fladdermöss kan åtgärden fortsätta, under förutsättning att vädret fortfarande är gynnsamt.

När den sista fladdermusen flugit ut, avslutar du huset med hjälp av byggplast som du låter hänga ned över utflygningshålet. Se till att det blir ett mellanrum mellan plasten och väggen så att eventuellt kvarvarande fladdermöss kan leta sig ut. Fladdermöss som kommer utifrån hindras av den nedhängande plasten. För säkerhets skull kontrollerar du än en gång att det inte finns några fladdermöss kvar genom att lyssna efter eventuella ljud. Därefter kan du stänga till ingången på lämpligt sätt. Ibland kan kolonin ha flera inflygningshål. Metoden kan verka tidsödande, men erfarenhet har visat att det är den enda säkra.